

Nr 188.

Av herr **Ericson** i Funäsdalen, m. fl., om tullfrihet för tryckpapper.

Vid föregående riksdag väcktes av herr Widlund m. fl. följande motion:

»Bland de mera våldsamma prisförhöjningar vi fått uppleva under kriget kan räknas höjningen av papperspriset. En kort tid efter krigsutbrottet höjde pappersbruken, som numera äro väl organiserade, priset med 10 procent på så gott som allt papper. Härvid lät man sig nöja nära ett års tid. Men mot slutet av 1915 och förra delen av 1916 följde våldsamma höjningar slag i slag, tills man kom upp i 110 procents förhöjning, och i vissa fall ännu mer å de före kriget gällande priserna. Nu talas om ytterligare prisstegring.

Det skall icke bestridas, att prisförhöjning varit motiverad av ökade självkostnader. Bland konsumenterna gör sig dock den uppfattningen tämligen allmänt gällande, att denna omständighet ej förklarar hela förhöjningen, utan att den starka efterfrågan på exportpapper och den makt som ligger i ringbildningen väsentligt medverkat.

Särskilt mot dessa senare prisstegrande faktorer har samhället uppenbarligen anledning att reagera. Papperet är, kan man säga, en livsförnödenhet, på det andliga området. En väsentlig del av det bildningsarbete, som nu i så stor utsträckning bedrivs i vissa fall med ett betydande statsunderstöd, sker ju genom det tryckta ordet, och här ingår papperet som det väsentligaste råmaterialet. En så stark fördyring av papperet, som vi nu erfarit, måste oundvikligen inverka menligt på bildningssträvandena och därmed på hela vår kulturnivå. Särskilt hårt drabbar den de mindre bemedlade folklagren, som genom den allmänna dyrtiden än ytterligare hindras från att tillfredsställa befintliga bildningsbehov.

Även näringspolitiska skäl tala för önskvärdheten av att överpris på papper förhindras, vilket dock ej torde behöva närmare utvecklas.

Flera utvägar kunna beträdas för erhållande av rimliga papperspriser. Här skall blott nämnas en av dem: Papperstillarnas borttagande. Visserligen kan effekten härav under nuvarande förhållanden ej bli överväldigande, lika litet som tullfriheten på spannmål och smör varit det. Men det finns intet skäl, varför vi ej skulle utnyttja den lättnad för konsumenterna, som *kan* vinnas genom tullens borttagande. Blir vinsten för konsumenterna måttlig, så är å andra sidan risken för rubbningar i pappersindustriens ekonomi — i de fall den är sunt byggd — också minimal. Vår pappersindustri — icke blott grovpappersutan även finpappersindustrien — bör vid det här laget vara så stark, att den kan reda sig utan tullskydd. Detta gäller alldeles otvivelaktigt nu under världskriget, och för eventuell konkurrens efter kriget är det industriens sak att rusta sig under de nuvarande gynnsamma konjunkturerna.

En särskild anledning för borttagande av tullen ha vi i ringbildningen, vilken inom pappersindustrien hade starkt fortskridit redan före kriget och som nu synes vara ännu mer fullkomnad. För närvarande finnes ingen konkurrens inom svensk pappersindustri. Man utnyttjar således det befintliga tullskyddet till det yttersta och debiterar monopolpriser. När en tullskyddad industri nått så långt, torde skälet för tullens bibehållande även ur protektionistisk synpunkt ha bortfallit. Dess bibehållande får nämligen då gärna alldeles motsatta verkningar än man avsett.»

I motionen påyrkades med stöd av denna motivering, att alla de i tulltaxan under rubrikerna 308—313 upptagna papperssorterna måtte bliva tullfria.

Med anledning av denna motion beslöt riksdagen att borttaga tullen å tidningspapper.

Emellertid tala starka skäl för att gå vida längre än vad bevillningsutskottet och riksdagen förra året ville vara med om. Helst skulle vi se, att alla papperssorter eller i vart fall alla utom de rena lyxpapperen bleve helt tullfria. Vi hava så mycket större skäl därtill, som prisstegringen å papper alltjämt ohejdat fortfar. Hur stor denna stegring faktiskt varit visar följande tabell, som vi erhållit från ett av våra större bokförlag, och vars riktighet vilken större pappersförbrukare som helst lärer kunna intyga:

	Före kriget	För närvarande	
		grundpris	faktiskt pris
Konstryckpapper per kg	0: 60	0: 85	1: 75
Post- och skrivpapper » »	0: 50	0: 60	1: 60
Tryckpapper, glättat, träfritt » »	0: 40	0: 50	1: 35
Tryckpapper, glättat, trähaltigt » »	0: 35	0: 45	1: 20
Tryckpapper, oglättat, träfritt » »	0: 38	0: 48	1: 30
Tryckpapper, oglättat, trähaltigt » »	0: 33	0: 43	1: 15
Tidningspapper » »	0: 17 å 0: 20	—	0: 50 å 0: 60

Ann. Med grundpris menas pris som pappersfabrikanterna ämna vidhålla även efter kriget. Det faktiska priset erhålles, om man till grundpriset fogar konjunkturtillägget. Här ovan anförda faktiska prissiffror äro något avrundade — i allmänhet nedåt.

Med hänsyn till den inom bevillningsutskottet och riksdagen rådande stämningen ha vi emellertid ansett lönlöst att föreslå fullständig tullfrihet på allt papper. Å andra sidan vore det att stanna på halva vägen, om man endast låte tidningspapperet vara tullfritt. Åtminstone tryckpapperet bör avgjort åtnjuta samma förmån. Samma skäl som tala för tidningspapperets tullfrihet tala med minst samma styrka för tullfrihet å tryckpapper. Låt vara att tidningarna äro de förnämsta nyhetsspridarna. Kulturarbetet inom ett folk kan dock ej ha till främsta syfte att sprida nyheter utan att sprida kunskaper, och i det fallet är ju bokens överlägsenhet över tidningen uppenbar. Enbar tidningsläsning innebär förtygligande. Att gedigen bildning sprides måste synas särskilt angeläget i en tid som den nuvarande, då brottsligheten visar en sådan oroande tendens att ökas, ej minst bland ungdomen; som motgift däremot krävs det sannerligen att lusten för läsning och därmed sammanhängande andliga sysselsättningar ej hållas tillbaka utan tvärtom främjas. Alla bildningsarbetare äro ock ense om att bildningshågen bland arbetarna just nu befinner sig i en stark och glädjande växt. Men hur starkt denna håg måste motarbetas genom de rådande prisen, framgår bäst av att böckerna, enligt vad en av våra erfarnaste folkbibliotekarier nyligen upplyst, gått upp i pris med 150 å 200 procent. Detta blir desto mer kännbart som samtidigt de en gång så moderna billighetsböckerna — och särskilt naturligtvis de bättre — hålla på att försvinna. Det är ju för övrigt ej blott för arbetarna utan ock för en stor del av medelklassen som de våldsamt uppskruvade prisen försvåra bildningssökandet och kulturarbetet.

Därtill kommer dessutom det stora intresse som affärsvärlden inom alla moderna grenar har av måttliga papperspris, ej minst tryckpapperspris.

Vissa tekniska svårigheter att skilja tryckpapper från likartade papperssorter finnas ju, men de äro icke alls större utan snarare mindre än motsvarande svårigheter ifråga om tidningspapper. Att svårigheterna låta sig tämligen lätt övervinnas, har för övrigt erfarenheten redan visat. Generaltullstyrelsen löser dem just nu gång efter annan. För närvarande råder nämligen exportförbud å tryckpapper, och tullmyndigheterna måste på grund därav ständigt särskilja sådant papper från likartade sorter som få exporteras.

Vi föreslå därför riksdagen att besluta, att hithörande rubriker i tulltaxan måtte få följande lydelse:

308 tidnings- och tryckpapper: fritt.

Ann. Till tidningspapper hänföras sådant vitt, svagt limmat o. s. v. (i fortsättningen = nuvarande lydelsen).

skriv- och ritpapper, ej särskilt nämnt, läsk-, filtrer-, kopie-, silkes- och annat fint omslagspapper samt andra, ej särskilt nämnda slag av papper, allt försåvitt det är naturfärgat, vitt eller färgat i massan.

309 inkommande med kuverter i askar av papp o. s. v. (nuvarande lydelse).

Stockholm den 26 januari 1918.

Christian Ericson.

C. O. Johansson,
Sollefteå.

Alfr. Werner.